

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobkyne **S.**, proti žalovaným **1/ J. S.**, bývajúcemu v I., zastúpeného JUDr. P. G., advokátom v N., **2/ P. D.**, bývajúcemu vo S., **o 5 674,07 Eur s príslušenstvom**, vedenej na Okresnom súde Nitra pod sp. zn. 19 C 239/2009, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Nitre z 2. februára 2011, sp. zn. 25 Co 187/2010, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Nitre z 2. februára 2011 sp. zn. 25 Co 187/2010 **z r u š u j e** a vec mu vracia na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Nitra rozsudkom z 30. júna 2010 č.k. 19 C 239/2009-122 uložil žalovaným spoločne a nerozdielne zaplatiť žalobkyni 5 674,07 Eur so 6 % úrokom z omeškania od 18. augusta 2005 do zaplatenia a náhradu trov konania v sume 2 089,93 Eur na účet advokáta do troch dní, keď z vykonaného dokazovania mal preukázané, že žalovaný 1/ bol držiteľom motorového vozidla, ktorého prevádzkou bola spôsobená škoda a žalovaný 2/ bol v čase dopravnej nehody vodičom tohto motorového vozidla a poistnú udalosť zaviniť. V čase vzniku poistnej udalosti, t.j. k 14. októbru 2004 predmetné motorové vozidlo nemalo uzatvorené povinné zmluvné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla v zmysle zákona č. 381/2001 Z.z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Poistné za posledné obdobie od 1. januára 2003 do 31. decembra 2003 bolo splatné 1. januára 2003, žalovaný 1/ ho v lehote splatnosti neuhradil, preto poistenie zodpovednosti zaniklo k 31. januáru 2003 pre nezaplatenie poistného. Žalovaný 1/, ktorý tvrdil opak, v tomto smere neuniesol dôkazné bremeno a nevedel súdu predložiť doklad o tom, že by na rok 2003 mal poistné uhradené. Žalobe preto

v plnom rozsahu vyhovel a žalobkyni priznal aj úroky z omeškania od 18. augusta 2005, pretože žalovaní boli listom z 18. júla 2005 na plnenie v termíne do 17. augusta 2005 vyzvaní, avšak žalovanú sumu neuhradili. Rozhodnutie o trovách konania odôvodnil ustanovením § 142 ods. 1 O.s.p. a úspechom žalobkyne v konaní.

Krajský súd v Nitre na odvolanie žalovaných rozsudkom z 2. februára 2011 sp. zn. 25 C 187/2010 zmenil rozsudok súdu prvého stupňa tak, že žalobu zamietol. Mal za to, že súd prvého stupňa nesprávne vo veci rozhodol, keď zaujal nesprávny záver po zle vyhodnotenom dokazovaní. Uviedol, že nemusel zopakovať dokazovanie písomnými dôkazmi, pretože vykonanie písomných dôkazov ich prečítaním na obsahu listiny nič nezmení a rozsudok súdu prvého stupňa zmenil práve pre iné vyhodnotenie písomných dôkazov, lebo iné ako písomné dôkazy relevantné vo veci neboli.

Proti rozsudku odvolacieho súdu podala dovolanie žalobkyňa, ktorá žiadala rozsudok krajského súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie. Svoje dovolanie odôvodnila v zmysle ustanovenia § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p., keď namietala, že rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Uviedla, že pokiaľ žalovaný 1/ nevie preukázať zaplatenie poistného za rok 2003 v čase zániku poistenia, ktoré nastalo 31. januára 2003, je nevyhnutné konštatovať, že poistenie zaniklo 31. januára 2003. Úhrada žalovaného 1/ z 5. januára 2004 je po započítaní dlžného poistného za čas od 1. januára 2003 do 31. januára 2003 bezdôvodným obohatením na strane poisťovne. Preplatok na poistnom bol žalovanému 1/ vrátený, ten si však vrátené peniaze nevyzdvihol. Medzinárodná poisťovacia karta platná od 1. januára 2004 do 31. decembra 2004 a doklad o zaplatení poistného na rok 2004 nie je bez potvrdenia o zaplatení poistného na rok 2003 dôkazom o tom, že poistná zmluva uzavretá 13. decembra 2001 bola v čase poistnej udalosti 14. októbra 2004 platná a že poistenie v tom čase trvalo. Poistenie vzniknuté na základe poistnej zmluvy z 13. decembra 2001 zaniklo zo zákona pre nezaplatenie poistného 31. januára 2003. Navyiac, možné je preukázať len zaplatenie poistného a to poštovým ústrižkom, výpisom z účtu a podobne. Nezaplatenie poistného podľa názoru dovolateľky postačuje tvrdiť, pokiaľ sa nepreukáže opak, t.j., že poistné zaplatené bolo.

Žalovaný 1/ v písomnom vyjadrení k dovolaniu žalobkyne navrhol dovolanie zamietnuť. Argumentáciu žalobkyne týkajúcu sa preukázania zaplatenia poistného považuje za neprimeranú, obmedzujúcu definíciu dôkazu prípustného v občianskom súdnom konaní.

Skutočnosť, že súd mal zaplatať poistného za preukázanú zo správania žalobkyne a nie len z jeho správania, zvyšuje objektivitu zistenej skutkovej okolnosti. Žalobkyňou podsúvaný právny výklad obmedzuje práva účastníka súdneho konania a tým aj právo na spravodlivý súdny proces a bráni náležitému zisteniu skutkového stavu.

Žalovaný 2/ právo vyjadriť sa k dovolaniu žalobkyne nevyužil.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.), po zistení, že dovolanie podala účastníčka konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) proti rozhodnutiu, proti ktorému je tento opravný prostriedok prípustný (§ 238 ods. 1 O.s.p.), preskúmal napadnutý rozsudok bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.), v rozsahu vyplývajúcom z ustanovenia § 242 ods. 1 O.s.p. a dospel k záveru, že napadnuté rozhodnutie je potrebné zrušiť.

Podľa ustanovenia § 236 ods. 1 O.s.p., dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa. Dovolanie je tiež prípustné proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej (§ 238 ods. 1 O.s.p.).

V zmysle § 241 ods. 2 O.s.p., môže byť dovolanie podané iba z dôvodov, že a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237 O.s.p., b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c/ rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací súd je viazaný nielen rozsahom dovolania, ale i v dovolaní uplatnenými dôvodmi. Obligatórne (§ 242 ods. 1 O.s.p.) sa zaoberá procesnými vadami uvedenými v § 237 O.s.p. a tzv. inými vadami konania, pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Dovolacie dôvody pritom neposudzuje len podľa toho, ako ich dovolateľ označil, ale podľa obsahu tohto opravného prostriedku.

Vzhľadom na zákonnú povinnosť (§ 242 ods. 1 druhá veta O.s.p.) skúmať vždy, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní postihnutom niektorou z procesných väd uvedených v § 237 O.s.p., zaoberal sa dovolací súd otázkou, či konanie v tejto veci nie je postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 písm. a/ až g/ O.s.p. (t.j. či v danej veci nejde o prípad nedostatku právomoci súdu, nedostatku spôsobilosti účastníka byť účastníkom konania, nedostatku riadneho zastúpenia procesne nespôsobilého

účastníka, o prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, prípad nedostatku návrhu na začatie konania tam, kde konanie sa mohlo začať len na takýto návrh, prípad odňatia možnosti účastníka pred súdom konať, alebo prípad rozhodovania vylúčeným sudcom či súdom nesprávne obsadeným). Žiadna z týchto väd dovolateľkou tvrdená nebola a ani v dovolacom konaní nevyšla najavo.

Inou vadou konania, na ktorú musí dovolací súd prihliadnuť aj vtedy, ak nie je v dovolaní namietaná, je procesná vada, ktorá na rozdiel od väd taxatívne vymenovaných v § 237 O.s.p. nezakladá zmätočnosť rozhodnutia. Jej dôsledkom je vecná nesprávnosť, ktorej základom je porušenie procesných ustanovení upravujúcich postup súdu v občianskom súdnom konaní.

Základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky zaručuje, že každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Z ustanovenia čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky vyplýva, že každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov, v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom.

Podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu. Rozsudok musí byť vyhlásený verejne, ale tlač a verejnosť môžu byť vylúčené buď po dobu celého, alebo časti procesu v záujme mravnosti, verejného poriadku alebo národnej bezpečnosti v demokratickej spoločnosti, alebo keď to vyžadujú záujmy maloletých alebo ochrana súkromného života účastníkov alebo, v rozsahu považovanom súdom za úplne nevyhnutný, pokiaľ by, vzhľadom na osobitné okolnosti, verejnosť konania mohla byť na ujmu záujmom spoločnosti.

Podľa § 1 O.s.p., Občiansky súdny poriadok upravuje postup súdu a účastníkov v občianskom súdnom konaní tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv

a oprávnených záujmov účastníkov, ako aj výchova na zachovávanie zákonov, na čestné plnenie povinností a na úctu k právam iných osôb.

Právo na súdnu ochranu, okrem Ústavy Slovenskej republiky (čl. 46 ods. 1), Listiny základných práv a slobôd (čl. 36 ods. 1) a Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (čl. 6 ods. 1), zabezpečujú a vykonávajú aj jednotlivé ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku.

Ak tento zákon neustanovuje inak, pre konanie na odvolacom súde platia primerane ustanovenia o konaní pred súdom prvého stupňa (§ 211 ods. 3 O.s.p.).

Podľa § 122 ods. 1 O.s.p., dokazovanie vykonáva súd na pojednávaní, ak neboli splnené podmienky na vydanie rozhodnutia bez ústneho pojednávania.

Z ustanovenia § 125 O.s.p. vyplýva, že za dôkaz môžu slúžiť všetky prostriedky, ktorými možno zistiť stav veci, najmä výsluch svedkov, znalecký posudok, správy a vyjadrenia orgánov, fyzických osôb a právnických osôb, listiny, ohliadka a výsluch účastníkov. Pokiaľ nie je spôsob vykonania dôkazu predpísaný, určí ho súd.

Z ustanovenia § 220 O.s.p. vyplýva, že odvolací súd zmení rozhodnutie súdu prvého stupňa, ak nie sú splnené podmienky pre jeho potvrdenie (§ 219), ani jeho zrušenie (§ 221 ods. 1).

Podľa § 213 ods. 1 O.s.p., odvolací súd je viazaný skutkovým stavom, tak ako ho zistil súd prvého stupňa s výnimkami ustanovenými v odsekoch 2 až 4.

Ak má odvolací súd za to, že súd prvého stupňa dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, dokazovanie v potrebnom rozsahu opakuje sám (§ 213 ods. 2 O.s.p.).

Z citovaných zákonných ustanovení vyplýva, že predpokladom toho, aby odvolací súd mohol zmeniť napadnuté rozhodnutie súdu prvého stupňa, ak má za to, že súd prvého stupňa dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, je opakovanie dokazovania v potrebnom rozsahu odvolacím súdom. Podmienkou zmeny rozhodnutia

v takomto prípade je teda skutočnosť, že odvolací súd sám opakuje v potrebnom rozsahu dokazovanie, na základe ktorého dospeje k skutkovému stavu, odlišnému od skutkového stavu zisteného prvostupňovým súdom, tvoriacemu podklad pre rozhodnutie v danej veci. Len takýto postup je aj v súlade so zásadou priamosti a ústnosti občianskoprávneho konania. Je neprípustné, aby odvolací súd ku svojim odlišným skutkovým zisteniam, vedúcim v konečnom dôsledku k záveru o zmene rozsudku súdu prvého stupňa dospel iba na základe prehodnotenia dôkazov vykonaných súdom prvého stupňa. Ak odvolací súd v prejednávanej veci tento zákonný postup nedodrжал, potom pri hodnotení dôkazov zaťažil svoje rozhodnutie a konanie, ktoré mu predchádzalo vadou a konal v rozpore s princípmi spravodlivého procesu chránenými Ústavou Slovenskej republiky a Dohovorom o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Dovolací súd z obsahu spisu zistil, že odvolací súd z dokazovania vykonaného súdom prvého stupňa vyvodil odlišné skutkové a na ich základe aj právne závery, ako súd prvého stupňa, bez toho, aby vo veci vykonal v potrebnom rozsahu dokazovanie (zopakovanie alebo doplnenie).

Ak sa však odvolací súd chcel odchýliť od skutkových zistení súdu prvého stupňa na základe bezprostredne pred ním vykonaných dôkazov, mal dokazovanie v zmysle § 213 ods. 3 O.s.p. sám v potrebnom rozsahu opakovať a zadovážiť si tak rovnocenný podklad pre odlišné hodnotenie dôkazov v zmysle § 132 O.s.p. Len takýto postup je aj v súlade so zásadou priamosti a ústnosti občianskoprávneho konania. Je neprípustné, aby odvolací súd ku svojim odlišným skutkovým zisteniam, vedúcim k záveru o neopodstatnenosti návrhu a jeho zamietnutiu v celom rozsahu, dospel iba na základe prehodnotenia dôkazov vykonaných súdom prvého stupňa.

Z obsahu zápisnice o pojednávaní pred odvolacím súdom z 2. februára 2011, na ktorom bolo aj meritórne rozhodnuté (rovnako však aj z obsahu odôvodnenia jeho rozsudku – por. čl. 150), totiž vyplýva, že krajský súd na tomto pojednávaní okrem oboznámenia obsahu spisu, rozsudku súdu prvého stupňa, odvolania žalovaných a vyjadrenia žalobkyne žiadne ďalšie dokazovanie nevykonal. Nezopakoval ani dôkazy vykonané súdom prvého stupňa, čo v odôvodnení svojho rozhodnutia odôvodnil nepotrebnosťou zopakovania dokazovania písomnými dôkazmi, keď mal za to, že zopakovaním dokazovania ich prečítaním sa na ich obsahu nič nemení a rozsudok súdu prvého stupňa zmenil „práve pre iné

vyhodnotenie písomných dôkazov, lebo iné ako písomné dôkazy relevantné vo veci neboli“. Dovolací súd považuje za potrebné uviesť, že napriek tomu, že zopakovaním dokazovania prečítaním listinného dôkazu sa na jeho obsahu nič nezmení, odvolací súd má túto povinnosť uloženú ustanovením § 213 ods. 3 O.s.p., pričom k odlišnému hodnoteniu takéhoto dôkazu má povinnosť poskytnúť účastníkovi možnosť sa k nemu vyjadriť. Ak tak neurobí, možno považovať jeho odchylné skutkové závery za nepodložené, urobené v rozpore s ustanovením § 132, § 211 a § 213 O.s.p. a v takom prípade je odvolacie konanie postihnuté vadou.

Odvolací súd si tak nezdovážil rovnocenný zákonný procesný podklad pre odlišné hodnotenie dôkazov v zmysle § 132 O.s.p., a preto sú jeho skutkové a na ne nadväzujúce právne závery zatiaľ predčasné a dovolaciemu súdu neprislúcha v súčasnom štádiu konania oprávnenie na ich hodnotenie. V tejto súvislosti považuje dovolací súd za potrebné uviesť, že ani podanie správy predsedom senátu alebo povereným členom senátu o doterajšom priebehu konania, ktorá povinnosť vyplýva odvolaciemu súdu z ustanovenia § 215 O.s.p., nie je zopakovaním dokazovania v zmysle § 122 a nasledujúcich O.s.p. a nie je dostatočným podkladom pre zmenu preskúmaného rozhodnutia.

Pokiaľ dovolateľka namietala, že zmeňujúci rozsudok odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.), treba uviesť, že právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval, alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery. Dovolateľkou napadnutý rozsudok nebolo možné v dovolacom konaní podrobiť prieskumu z hľadiska správnosti zaujatých právnych záverov, lebo skutkové zistenia odvolacieho súdu vyplývajúce zo spisu nedávajú (vzhľadom na už spomenutú tzv. inú vadu konania) pre toto posúdenie dostatočný podklad.

Z uvedeného vyplýva, že konanie odvolacieho súdu je postihnuté inou vadou, majúcou za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.). K takejto vade bol dovolací súd povinný prihliadnuť, i keď nebola uplatnená ako dôvod prípustného dovolania (§ 242 ods. 1 druhá veta O.s.p.).

Najvyšší súd Slovenskej republiky preto rozhodnutie odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie v zmysle ustanovenia § 243b ods. 1 O.s.p.

V novom rozhodnutí rozhodne súd znovu aj o trovách pôvodného a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u ě n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 26. apríla 2012

JUDr. Eva Sakálová, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia : Jarmila Uhlířová